

İlhamə Məhəmmədnəbi qızı MAHMUDOVA
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, dosent
E-mail: a_murad97@mail.ru

Nəzrin İbrahim qızı QULUZADƏ
Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti, magistrant
E-mail: guluzade2001@gmail.com

AZƏRBAYCANDA REGIONAL İNKİŞAF SİYASƏTİ: FORMALAŞMASI MƏRHƏLƏLƏRİ VƏ MÜASİR BAXIŞLAR

Xülasə

Müstəqil Azərbaycanda milli iqtisadiyyatda və eləcə də regionların inkişafında sabitliyə və dinamikliyə nail olunması heç də asan olmamışdır. Bu mərhələyə çatmaq üçün kompleks və ardıcıl regional inkişaf proqramları işlənib hazırlanmış və reallaşdırılmışdır. İlk proqramların uğurlu icrası sonrakı dövrlərin diversifikasiya və transformasiya dövrləri kimi iqtisad tarixinə düşməsinə səbəb olmuşdur. Bütövlükdə regional inkişafın təmin edilməsi istiqamətində aparılan siyasət, strategiya və proqramların icra mexanizmi və nəticələrinin müqayisəli təhlili elmimaraşdırma baxımından əhəmiyyət kəsb edən məsələdir.

Təqdim olunan məqalədə regional inkişaf siyasətinin formalaşması mərhələlərinin səciyyəsi və müasir çağırışlardan irəli gələn prioritetlər öz əksini tapmışdır.

Açar sözlər: *region, inkişaf, sabitlik, diversifikasiya, klaster, infrastruktur, innovasiya.*

UOT:332

JEL:H02

DOI: <https://doi.org/10.54414/ZCSC3209>

Giriş

Ölkənin milli iqtisadiyyatın struktur etibarilə regionların iqtisadiyyatından və ya sektorlardan ibarət olması onun inkişaf səviyyəsinin də məhz regional və sektorial tərəqqidən asılı olduğunu göstərir. Regionların inkişafının təmin olunması, onların sosial-iqtisadi inkişaf səviyyələri arasındakı fərqlərin azaldılması zəmnində əhalinin güzəranının yaxşılaşdırılması və urbanizasiya prosesinin qarşısının alınması hazırkı milli iqtisadi inkişaf prioritetləri sırasındadır. Demək olar ki, son iyirmi beş ilə və 2030-cu ilə qədər olan dövrü əhatə edən sosial-iqtisadi inkişaf proqramlarında regional inkişaf mərkəzi yer tutur. Əsas Ulu Öndər H.Əliyev tərəfindən qoyulan sabit və dinamik sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının tətik hissəsi olan region iqtisadiyyatının inkişaf etdirilməsi hazırda əvvəlki dövrlərdən daha aktualdır. Ona görə ki, ölkə rəhbərliyinin qarşıya qoyduğu qeyri-resurs

iqtisadiyyatının inkişafı vəzifəsinin uğurlu həlli bilavasitə regionlardan öz başlanğıcını götürür.

Dünya iqtisadiyyatında baş verən sənaye inqilabının, rəqəmsallaşma, elektronlaşma və inteqrasiyanın milli iqtisadiyyata təsirləri ardıcıl şəkildə region təsərrüfatına transformasiya olunur. Ona görə də regionlarda sağlam rəqabət mühitinin yaradılması, rəqabətli insan kapitalının formalaşdırılması və ekoloji tarazlığın təmin olunması müasir çağırışlar arasında xüsusi yer tutur. Məhz bu baxımdan regionlarda iqtisadi artıma nail olunması, dayanıqlı iqtisadi inkişafa nail olunması, ixrac yönümlü məhsul istehsalının və ixracının təşviqi ölkə iqtisadiyyatının inkişafına sanballı töhfə ola bilər.

Milli regional inkişaf siyasətinin mərhələləri.

Azərbaycanda regional inkişaf siyasətinin həyata keçirilməsinə müstəqillik əldə olunduqdan sonra başlanılmışdır. Həmin vaxtdan indiyə qədər ötən

dövrə həyata keçirilən regional inkişaf siyasətinin icrası nəticələrini nəzərə alaraq, Azərbaycanda regional inkişaf siyasətinin aşağıdakı dörd mərhələsini fərqləndirmək olar [6,s.129]:

1991-2003-cü illəri əhatə edən ilkin mərhələ. Bu dövr sovetlər birliyinin süqutundan sonrakı lik müstəqilliyik illərini əhatə edir. Həmin mərhələ ölkəmizdə milli dövlət institutlarının qurulması, regional inkişafın hüquqi bazasının yaradılması və idarəetmə səlahiyyətlərinin bir hissəsinin mərkəzi hökumətdən yerli hökumətlərə ötürülməsi ilə səciyyələnilir. Onu da qeyd etmək lazımdır ki, həmin dövr regional inkişaf siyasəti nisbətən zəif xarakter daşıyırdı. Ona görə ki, maliyyə resursları potensialının məhdudluğu və strateji planlaşdırmanın zəifliyi üzündən regional inkişafıla bağlı problemlər davam edirdi.

2004-2013-ci illər aralığını əhatə edən inkişaf mərhələsi. Bu dövr ərzində Azərbaycanda regional siyasətin formalaşması sahəsində əhəmiyyətli irəliləyişlər baş vermişdir. Respublika hökuməti tərəfindən balanslaşdırılmış regional inkişafın təşviqi və regionların inkişaf səviyyələrində olan bərabərsizliklərin azaldılması istiqamətində bir sıra tədbirlər həyata keçirilmişdir. Bu tədbirlərin mərkəzində Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013 –ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı və sonrakı dövrləri əhatə edən ardıcıl regional inkişaf proqramlarının qəbulu durur. Həmin proqramlar çərçivəsində hökumət regionların iqtisadi imkanlarını və region əhalisinin yaşayış şəraitini yaxşılaşdırmaq üçün magistral yolların, məktəblərin, xəstəxanaların və digər mühüm infrastruktur obyektlərinin tikintisi üzrə inkişafı layihələri həyata keçirilmişdir. Bununla yanaşı, regionlarda iqtisadi artımın təşviqi və əlavə iş yerlərinin yaradılması məqsədilə bütün mümkün mənbələrdən olan investisiyaların cəlb edilməsi üzrə tədbirlər həyata keçirilmişdir.

2014-2019-cu illəri əhatə edən diversifikasiya(iqtisadiyyatın şaxələndirilməsi) mərhələsi. Bu dövr iqtisadiyyatın neft sektorundan asılılığının azaldılması və regionlarda qeyri-neft sahələrinin inkişafının təşviqi üzrə məqsədyönlü regional siyasətin aparılması ilə yadda qalmışdır. Hökumət tərəfindən regionlarda iqtisadi artıma nail olmaq və onu stimullaşdırmaq məqsədilə innovativ təşəbbüslərə, o cümlədən ölkənin müxtəlif regionlarında sənaye parklarının, texnoparkların və klas-

terlərin yaradılması üzrə tədbirlər həyata keçirilmişdir. Daha konkret desək, qeyd edilən dövr investisiyaların cəlb edilməsi məqsədilə azad xüsusi iqtisadi zonaların yaradılması, regionlarda turizm, kənd təsərrüfatı və digər qeyri-neft sahələrinin inkişafı istiqamətində səylər göstərilmişdir. Hökumət region əhalisinin həyat keyfiyyətini yaxşılaşdırmaq üçün sosial infrastruktur sahələrinin yenidən qurulmasına da diqqət yetirmişdir.

2020-ci ildən sonrakı dövrü əhatə edən transformasiya mərhələsi. Bu dövr Azərbaycanda müasir regional inkişaf siyasətinin formalaşmasının son mərhələsi kimi qiymətləndirilir. Hazırda regionların iqtisadi artım, innovasiya və davamlı inkişaf mərkəzlərinə çevrilməsi üzərində işlər davam etdirilir. Bununla paralel olaraq, regionlarda rəqabət qabiliyyətli sahibkarlıq və innovasiya fəaliyyətinin təşviqi, infrastrukturun inkişafının, iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi və xarici bazarlara çıxışın təmin edilməsi üçün tədbirlər görülür. Həndən əlavə regional inkişaf proqramlarının səmərəli şəkildə həyata keçirilməsi üçün regional idarəetmə orqanlarının potensialının gücləndirilməsi məsələsi də diqqət mərkəzində saxlanılır, regionlararası inkişaf və əməkdaşlıq təşviq edilir, ölkədaxili və beynəlxalq səviyyədə regional əməkdaşlığın gücləndirilməsi üzrə fəaliyyət həyata keçirilir.

Ümumi şəkildə onu demək olar ki, indiyə qədər regional inkişaf siyasətinin reallaşdırılması məqsədilə həyata keçirilən dövlət proqramları öz uğurlu nəticələrini vermişdir. Onların reallaşdırılması gedişində aşağıda göstərilən vəzifələrin yerinə yetirilməsi diqqət mərkəzində saxlanılmışdır:

- Əhalinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi;
- Regionların infrastruktur baxımından inkişafı;
- Qeyri-neft sektorunun inkişafı;
- İqtisadiyyatda innovasiyaların tətbiqinin sürətləndirilməsi;
- Regionlarda işsizlik səviyyəsinin azaldılması;
- Yeni müəssələrin yaradılması;
- Normativ-hüquqi aktların beynəlxalq normalara uyğunlaşdırılması;
- Rəqabətli bazarların formalaşdırılması və sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi;

- Regionların mövcud resurları potensialı əsasında layihələrin icrasının təmin edilməsi [7,s.248].

Azərbaycanda müasir regional inkişaf siyasəti dünya miqyasında baş verən yeniliklərin ölkə iqtisadiyyatına təsir istiqamətləri və dərəcələri nəzərə alınmaqla formalaşdırılır. Bu sahədə başlıca istiqamət dövlət qurumlarının göstərdikləri xidmətlərin elektronlaşdırılması və əməliyyatların sürətləndirilməsi prosesinin təşkili əsasında regional inkişafın təmin edilməsidir. Digər mühüm istiqamət regionların infrastruktur inkişafının həyata keçirilməsidir. Azərbaycan dövləti regional inkişafın dəstəklənməsi üçün müasir infrastrukturun yaradılmasına və inkişafına irihəcmli investisiya qoyuluşlarını həyata keçirir. Burada regionlararası əlaqələrin yaxşılaşdırılması, məhsulların (xidmətlərin) və işçi qüvvəsinin hərəkətini asanlaşdırmaq üçün yeni magistral və dəmir yollarının, hava və dəniz limanlarının, ümumiyyətlə, müasir nəqliyyat şəbəkələrinin tikintisi ön plana çəkilir. Hökumət tərəfindən eyni zamanda regionların enerji təhlükəsizliyini təmin edə biləcək enerji infrastrukturunun yaradılmasına, bərpa olunan enerji layihələrinə sərmayə qoyulur.

Kənd təsərrüfatının inkişafı Azərbaycanın regional siyasətinin əsas aspekti kimi diqqət mərkəzində saxlanılır. Ölkəmizin torpaq və iqlim şəraiti kənd təsərrüfatının inkişafında mühim rol oynayır. Bu sahənin davamlı inkişafı əhalinin yeni iş yerləri və ölkə ərazisində əhalinin miqrasiyasının qarşısını alır, yalnız ərazi vahidinin deyil, bütün regionların inkişafı üçün əhəmiyyətlidir. Bu baxımdan kənd təsərrüfatının inkişafının təşviqi, aqrar təsərrüfatşılıq vərdişlərinin və təcrübəsinin modernləşdirilməsi, suvarma sisteminin təkmilləşdirilməsi və aqrobiznesin dəstəklənməsi mühüm vəzifələr hesab edilir. Bunların məntiqi davamında region əhalisinin həyat səviyyəsinin yüksəldilməsi, kənd və şəhər arasında fərqlərin azaldılması məqsədilə su təchizatının və kəndlərin enerji təminatının yaxşılaşdırılması üzrə proqramlar həyata keçirilir.

Turizm sənayesinin inkişafı Azərbaycanın regional inkişafının təşviqi vasitəsi kimi əhəmiyyətli rola malikdir. Buraya ölkənin müxtəlif regionlarında turizm potensialının təbliği, turizm destinasiyalarının, mədəni irs obyektlərinin, ekoturizmin inkişafı daxildir. Hökumət yerli və xarici turistlərin regionlara cəlb edilməsi, yeni iş yerlərinin

yaradılması və region iqtisadiyyatının inkişafı təyinatlı stimullaşdırıcı tədbirlər həyata keçirir.

Azərbaycanın regional inkişafının sürətləndirilməsində beynəlxalq əməkdaşlıq fəaliyyətinin genişləndirilməsi mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan iqtisadi birliyini hədəfləyən Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu layihəsi, digər analoji regional nəqliyyat və ticarət dəhlizlərinin yaradılması təşəbbüsləri dəstəklənməlidir və dəstəklənir. Regional iqtisadi integrasiya və əməkdaşlığın təşviq edilməsi üçün Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurası və İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT) kimi regional təşkilatlarda və forumlarda hökumətin səmərəli iştirakı da diqqət mərkəzində saxlanılmalıdır.

Aparılan araşdırmalardan məlum olur ki, XXI əsrin iqtisadi inkişafının ilk iki onilliyi əhəmiyyətli dinamik dəyişikliklərlə səciyyələnir. Regional müəssisələr dəyişən ekoloji şəraitə və beynəlxalq rəqabət qabiliyyətinə uyğunlaşmaqla bağlı problemlərin həll edilməsi üçün müxtəlif şəbəkə təşkilatlarında, o cümlədən klasterlərdə qarşılıqlı əməkdaşlığa başlayırlar. Bununla yanaşı, regional iqtisadiyyatın müasir struktur sahələri tədricən artan rəqabətin təsirinə məruz qalır.

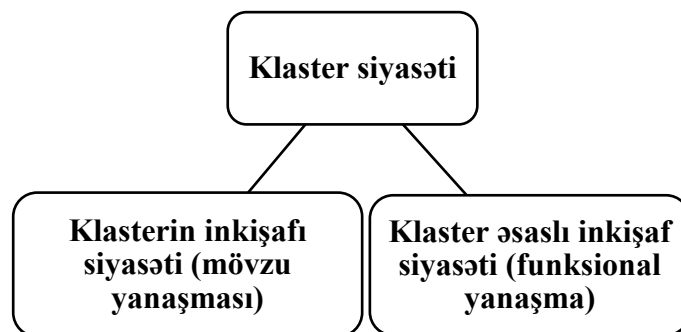
Regional özünüidarəetmə orqanlarının və iş yerlərinin yaradılmasının əsas maliyyə mənbəyi olan daha geniş vergi bazasının yaradılması əlverişli biznes mühitinin yaradılmasına diqqətin artırılmasını tələb edir. Regional iqtisadiyyatın ehtiyaclarını ödənilməsinə və institusional mühitin inkişafına səriştəli kadrların təhsil-təlim prosesi üçün lazımı şəraitin yaradılması, eləcə də sərt infrastrukturun (avtomobil və dəmiryolu nəqliyyatı şəbəkələrinin inkişafı) formalaşdırılması vasitəsilə nail oluna bilər. Bu, daha çox yerli ərazi idarəetmə orqanlarının təşkilatı və maliyyə dəstəyi nəticəsində mümkün olur. Bununla belə, özəl sektorun inkişafının stimullaşdırılması prosesi genişləndirilməlidir. Bu proses IV Sənaye inqilabı müstəvisində mövcud problemlərin sistemli həllinin və dövlət orqanlarının iqtisadi fəaliyyətinin daha az səmərəli olduğu sektorları əhatə etməlidir.

Regional inkişafda klaster yanaşması. Dövlət xidmətlərinin göstərilməsi prosesinə uğurla daxil edilə bilən obyektiv bazar strukturları arasında milli və dünya səviyyəsində rəqabət apara bilən inkişaf etmiş klasterlər mövcuddur. Müəyyən bir klasterin yerləşmə bölgəsinə məsul şəxslərin nöqtəyi-nəzərindən onların öz üzvləri,

eləcə də yerləşdiyi region və bütövlükdə ölkə üçün müxtəlif üstünlüklər təmin etməsi (innovasiya, rəqabət qabiliyyətinin artması, beynəlmilləşmə). mühüm cəhətlərdən biridir.

Yuxarıda qeyd olunanları nəzərə alaraq, dünyada müəyyən dövlətlər klasterlərin formalaşmasına, onların inkişafına və idarə edilməsinin təkmilləşdirilməsi proseslərinin dəstəklənməsinə

yönəldilən milli və regional təşəbbüslərə başlayırlar. Bu fəaliyyət regional iqtisadi sistemlərin inkişafı və müəyyən bir ərazidə güclü klaster strukturlarının mövcudluğu şəraitində onların ixtisas dərəcəsinin yüksəldilməsi vasitəsi kimi əhəmiyyətlidir.

Sxem 1. Klaster siyasəti modeli

Mənbə: Mariusz Citkowski, Cluster and cluster policy as tools for regional development management, 2020

Regional inkişafda klaster yanaşması müəyyən bir coğrafi ərazidə klasterlərin böyüməsini və rəqabət qabiliyyətini təşviq etmək üçün hökumət və regional inkişaf agentlikləri tərəfindən tətbiq edilən strategiya, təşəbbüs və müdaxilələrə istinad edir. Klasterlər iqtisadi sinergiya yaratmaqla innovasiyaya təkan verə bilən, müəyyən sənaye sahəsində firmaların, təchizatçıların və əlaqəli qurumların cəmləşməsidir. İqtisadi inkişafa klaster yanaşması adətən klaster daxilindəki firmalar arasında əməkdaşlığın, bilik mübadiləsinin və resursların səfərbərliyinin optimallaşdırılmasına, onların inkişafı üçün dəstəkləyici mühitin yaradılmasına yönəldilən tədbirləri əhatə edir. Beləliklə, regional inkişafda klaster yanaşmasının elementlərini aşağıdakı kimi ümumiləşdirmək olar [7, s.268-269]:

- Klasterin eyniləşdirilməsi və xəritələşdirilməsi - regionda mövcud klasterlərin müəyənləşdirilməsini və xəritələşdirilməsini, onların güclü və zəif tərəflərinin, inkişaf potensialının və imkanlarının aşkar olunmasını əhatə edir. Bu araşdırma mövcud vəziyyətin və məlumatların təhlilinə maraqlı tərəflərin cəlb edilməsi aparıla bilər.
- Klasterin təşviqi və brendinqi – investisiyaların, bilik və resursların cəlb edilməsi

məqsədlə klasterlərin statusunun və imicinin təşviq olunmasını əhatə edir. O, klasterin üstünlüklərini nümayiş etdirmək üçün marketing şirkətlərinin brendinq söylərini və şəbəkələşmə tədbirlərini də əhatə edə bilər.

- Klaster idarəçiliyi və koordinasiya - firmalar, tədqiqat institutları və dövlət qurumları kimi klasterin maraqlı tərəfləri arasında əməkdaşlığı asanlaşdırmaq üçün effektiv idarəetmə mexanizmlərinin və koordinasiya strukturlarının yaradılmasını nəzərdə tutur. Bu, həm də dialoqun, fikir mübadiləsinin və birgə təşəbbüslərin asanlaşdırılması üçün klaster təşkilatlarının və şəbəkələrinin yaradılmasını əhatə edir.

- Klaster üçün xüsusi dəstək xidmətləri - klasterlərə maliyyə və texniki yardım, təlim və mentorluq kimi ixtisaslaşmış dəstək xidmətlərinin göstərilməsini nəzərdə tutur. Həmin xidmətlər klaster daxilində firmaların qarşılaşdıqları ehtiyacın ödənilməsi və çətinliklərin aradan qaldırılması sahəsində maneələrin aradan qaldırılmasına yardım edilməsinə istiqamətlənir.

- İnnovasiya və biliklərin ötürülməsi - əməkdaşlıq, tədqiqat və inkişaf, texnoloji yeniliklərin yayılması və əqli mülkiyyətin idarə edilməsini təşviq etməklə klasterlər daxilində innovasiyaların və biliklərin ötürülməsini nəzərdə

tutur. Bu, birgə inkişaf layihələrinin, texnoloji transfer ofislərinin və klasterlərin daxilində innovasiya mərkəzlərinin dəstəklənməsini də əhatə edə bilər.

- İnfrastruktur və klaster ekosisteminin inkişafı - klasterlərin inkişafı üçün əlverişli sosial mühitin yaradılmasını nəzərdə tutur. Buraya sənaye parklarına, nəqliyyat və kommunal xidmətlər kimi fiziki infrastruktur sahələrinə investisiya qoyulması, həmçinin təhsil, tədqiqat və elmin inkişafı, biznes xidmətlərinin dəstəklənməsi ekosisteminin inkişaf etdirilməsi daxildir.

- Klasterin beynəlmilləşdirilməsi və ixracın təşviqi - global bazarlara çıxışın, ticarətin təşviqinin və beynəlxalq şəbəkələşmənin asanlaşdırılması ilə klasterlərin ixrac yönümlüliyünün təşviq olunmasını əhatə edir. Buraya ixrac konsorsiumlarının, ticarət missiyalarının və beynəlxalq biznesin inkişafı proqramlarının dəstəklənməsi daxil ola bilər.

Hazırkı mərhələdə respublikanın regional inkişaf siyasətində başlıca məqsədlərdən biri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə quruculuq və inkişaf işlərinin sürətləndirilməsidir. Yeni iqtisadi rayonlaşma çərçivəsində əhalinin məskunlaşmasının təşkili və məşğulluğunun təmin edilməsi məqsədilə mövcud regional potensialdan səmərəli istifadə, regionların inkişafına klaster yanaşması kimi tələbləri qarşıya qoyur.

Nəticə

Müasir dövrdə ölkəmizdə regionların inkişafı istiqamətində əhəmiyyətli irəliləyişlərə nail olunsa da işğaldan azad olunmuş ərazilərin minalardan təmizlənməsi, infrastrukturun yaradılmasının və əhalinin məskunlaşmasının mərhələli şəkildə aparılması ilə əlaqədar yeni iqtisadi rayonlarda hələlik gözlənilən nəticələrə tam nail olunmamışdır. Bu

nunla bərabər dövlət başçısının rəhbərliyi və təşəbbüsü ilə regionların inkişafı sahəsində qarşıya qoyulan məqsədlərə doğru inamla addımlar atılır. Qəbul edilmiş proqram, strategiya və konsepsiyalarda nəzərdə tutulan hədəf və prioritetlər bilavasitə həmin məqsədlərə xidmət edir. Hesab edilir ki, qarşıdakı dövrdə Şərqi Zəngəzur dəhlizinin açılması ilə dövlətlərarası ticarət əlaqələrinin genişlənməsi regional və milli iqtisadi inkişafa öz töhfəsini verəcəkdir.

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı", 14 aprel, 2009.
2. "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2014-2018-ci illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı", 27 fevral, 2014.
3. "Azərbaycan Respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı" (2019-2023-cü illər), 29 yanvar, 2019.
4. "Azərbaycan 2020: Gələcəyə baxış" inkişaf konsepsiyası, 29 dekabr, 2012.
5. A.Ş. Şəkəreliyev "Dövlətin iqtisadi siyasəti: reallıqlar və perspektivlər", Bakı 2009
6. Ə.X.Nuriyev.Regional idarəetmənin əsasları.Bakı:Elm, 2007-428s.
7. Ə.X.Nuriyev.Ölkənin regional strukturunun formalaşması təkmilləşməsi problemləri(tarix və müasirlik), Bakı:Savad, 2021-376s
8. T.N.Əliyev.Heydər Əliyev dühasına iqtisadçı baxışı.Bakı:Elm və Təhsil, 2023-428s.
9. M.M. Mahmudov, İ.M. Mahmudova "Regionların sosial-iqtisadi inkişafının tənzimlənməsi", Bakı 2011
10. Mariusz Citkowski, Cluster and cluster policy as tools for regional development management, 2020

Ильхама Махаммаднаби гызы МАХМУДОВА

Азербайджанский Государственный Экономический Университет, доцент

Назрин Ибрагим кызы ГУЛУЗАДА

Азербайджанский Государственный Экономический Университет, магистрант

ПОЛИТИКА РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ В АЗЕРБАЙДЖАНЕ: ЭТАПЫ ФОРМИРОВАНИЯ И СОВРЕМЕННЫЕ ВЗГЛЯДЫ

Резюме

В независимом Азербайджане было нелегко добиться стабильности и динамизма в национальной экономике и региональном развитии. Для достижения этого этапа были разработаны и реализованы комплексные и последовательные программы развития регионов. Успешная реализация первых программ привела к последующим периодам диверсификации и трансформации в экономической истории. Моя наука представляет собой важный вопрос с точки зрения исследования.

В представленной статье отражена характеристика этапов формирования политики регионального развития и приоритеты, вытекающие из современных вызовов.

Ключевые слова: *регион, развитие, стабильность, диверсификация, кластер, инфраструктура, инновации.*

Ilhama Mahammadnabi gizi MAHMUDOVA

Azerbaijan State University of Economics, associate professor

Nazrin Ibrahim GULUZADA

Azerbaijan State University of Economics, graduate student

REGIONAL DEVELOPMENT POLICY IN AZERBAIJAN: FORMATION STAGES AND MODERN VIEWS

Summary

It has not been easy to achieve stability and dynamism in the national economy and regional development in independent Azerbaijan. In order to reach this stage, complex and consistent regional development programs were developed and implemented. The successful implementation of the first programs led to the subsequent periods of diversification and transformation in economic history. it is an important issue from the point of view of scientific training.

The characteristics of the stages of regional development policy formation and the priorities arising from modern challenges are reflected in the presented article.

Keywords: *region, development, stability, diversification, cluster, infrastructure, innovation.*

Daxil olub: 11.11.2023